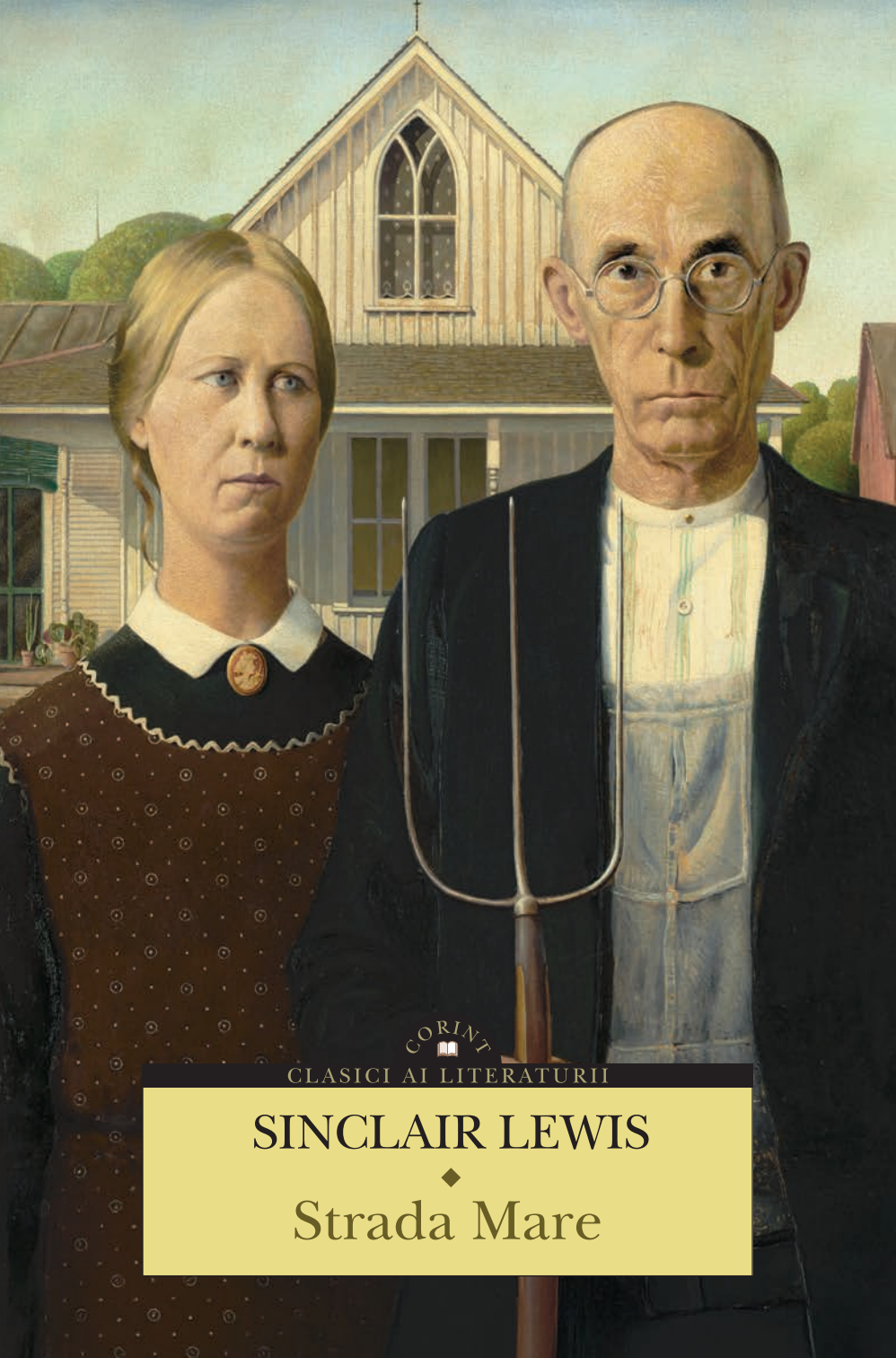

CORINT

CLASICI AI LITERATURII

SINCLAIR LEWIS

Strada Mare

SINCLAIR LEWIS

Strada Mare

Traducere din limba engleză, note și prefață
ANCA PEIU

CLASICI AI LITERATURII

CAPITOLUL 1

I

Pe un deal de pe malul fluviului Mississippi, unde, în urmă cu două generații, indienii Chippewa își instalau tabăra, silueta unei fete se contura viu pe fundalul cerului limpede ca albăstreaua al Americii de Nord. Nu zărea nici țipenie de indian acum; vedea numai mori de făină și ferestrele sclipind ale zgârie-norilor din Minneapolis și Saint Paul¹. Nu se gândea nici la nevestele indienilor, nici la transportul de ambarcațiuni de la un râu la altul (pentru evitarea vreunei cascade), nici la negustorii yankei de blănuri, ale căror umbre o împresurau. Cugeta la fondante de ciocolată cu nucă, la piesele lui Briex², la motivele pentru care se tocesc tocurele și la faptul că profesorul de chimie se uitase fix la noua ei coafură, care-i ascundea urechile.

O briză ce străbătuse peste o mie de kilometri de câmpuri de grâu îi umfla fusta de tafta atât de grațios, atât de vibrant și de-a dreptul încântător, încât inima unui trecător de pe drumul din

¹ Zona metropolitană Minneapolis–Saint Paul se întinde pe teritoriul a două state. Dublul centru urban constă din metropolele Minneapolis și Saint Paul, cunoscute și ca „Orașele Gemene”, ambele în statul Minnesota, la confluența dintre fluviul Mississippi și râul St. Croix. Dar zona metropolitană pătrunde și în statul Wisconsin. Metropola Saint Paul, Minnesota, este, printre altele, și orașul natal al marelui scriitor american F. Scott Fitzgerald (1896–1940), autorul romanului *Marele Gatsby* (1925).

² Eugène Briex (1858–1932), dramaturg francez.

vale care o zărise întâmplător tresări de dor la imboldul ei de libertate, ce plutea ca un fior în văzduh. Ea își ridică brațele și se lăsă pe spate în voia vântului în vreme ce fusta i se unduia și-i flutura, iar o buclă de păr i se desprinsese, răzleață. O fată pe culmea dealului; o fată încrezătoare, gata să fie plămădită, tânără; o fată sorbind aerul, ca și cum ar fi tânjit să soarbă viața însăși. Eterna comedie dureroasă a tinereții pline de năzuințe!

Este Carol Milford, rupându-și o oră de răgaz de la Blodgett College.

Zilele pionieratului, ale fetișcanelor cu bonete de soare și ale urșilor omorâți cu toporul prin poieni străjuite de pini sunt acum de mult apuse, mai apuse decât regatul Camelot; iar o fată răzvărită este spiritul însuși al acelei rătăcite împărății numite „Vestul Mijlociu american”.

II

Blodgett College se află chiar la periferia metropolei Minneapolis. Acesta este un contrafort al religiei solide. Încă mai combate ereziile unora ca Voltaire, Darwin și Robert Ingersoll¹. Familii pioase de prin Minnesota, Iowa, Wisconsin și cele două state Dakota își trimit odraslele într-acolo, iar Blodgett le protejează de ticăloșia universităților. Însă adăpostește fete prietenoase și tineri care știu cânta; și mai e și o profesoară căreia chiar îi sunt dragi Milton și Carlyle². Așadar, nu se poate spune că acei

¹ Robert Green Ingersoll (1833–1899), gânditor, scriitor, politician american. Ateu sau cel puțin agnostic declarat, poreclit, de altfel, „Marele agnostic”. Veteran al Războiului Civil, 1861–1865.

² Thomas Carlyle (1795–1881), gânditor și autor britanic de origine scoțiană, personalitate enciclopedică. Poliglot: a tradus pentru prima dată în limba engleză capodoperele filosofului german idealist Immanuel Kant (1724–1804). Gânditorul american Ralph Waldo Emerson (1803–1882),

patru ani petrecuți de Carol la Blodgett au fost iroșiți întru totul. Școala nefiind prea mare, tânăra nu avea foarte multe rivale, astfel că își permise îndrăzneala de a experimenta primejdioasa nestatornicie în fel și chip. Juca tenis, dădea petreceri cu feluri de mâncare improvizate; urma un seminar de artă dramatică pentru masteranzi; mergea la întâlniri în doi și se înscriesese într-o jumătate de duzină de societăți pentru practicarea artelor sau pentru căutarea înverșunată a unui lucru anume: Cultura Generală.

În clasa ei se mai găseau, poate, două-trei fete frumoșele, dar niciuna mai vrednică. Ea ieșea mereu în evidență atât la buchiseala din clasă, cât și la dans, deși, printre cele trei sute de studenți și studente de la Blodgett, se găseau și câteva zeci care se pricepeau să recite mai fidel ori care să danseze boston mai bine decât ea. Fiecare celulă din trupul său era vie – încheieturile fine ale mâinilor; pielea ca floarea de gutui, ochii de ingenuă, părul brunet.

Colegele din dormitor se minunau de trupul ei plăpând când o vedeau în neglijelul transparent sau ieșind udă de sub duș. Atunci li se arăta abia la jumătate din cât părea de mare de obicei; o copilă gingașă, care trebuia ocrotită cu bunătate și înțelegere. „Paranormală”, șopteau fetele, și „nepământească”. Și totuși, atât de radioactivi îi erau nervii, atât de aventuroasă îi era deschiderea către orice proiect luminos și promițător, oricât de vag conturat, încât dovedea mai multă energie decât oricare dintre tinerele zdravene, care, cu pulpele groase, îndesate în ciorapi de lână, strânși, pe sub pantalonii cumiți din serj albastru, galopau tropăind de-a lungul și de-a latul podelei sălii de sport, antrenându-se pentru Echipa de Baschet a Domnișoarelor de la Blodgett.

bun prieten cu Carlyle, a citit versiunea în engleză a scrierilor lui Kant. Se pare că aceasta a fost una dintre sursele principale ale Transcendentalismului emersonian.

Chiar și atunci când era obosită, ochii ei întunecați iscodeau. Încă nu cunoștea necuprinsa capacitate a lumii de a fi crudă fără voie și trufaș de searbădă, dar, chiar de-ar avea să deprindă vreodată ea însăși acele puteri înspăimântătoare, ochii ei tot nu ajungeau posomorâți, nici copleșiți de amărăciune sau de tânjală amoroasă.

În ciuda tuturor elanurilor sale, în pofida afecțiunii și a „amurilor” pe care le-ar fi iscat, cunoștințele lui Carol păstrau o oarecare distanță față de aceasta. Fie că ar fi cântat imnuri religioase cu toată devoțiunea, fie că ar fi pus la cale vreo pozna, își păstra totuși acel aer suav și semeț, precum și o anumită atitudine critică. Poate că era credulă; o înnăscută admiratoare a eroilor; și totuși își punea întrebări fără încetare și examina problemele pe toate părțile. Orice s-ar fi ales de ea, nu ar fi rămas nicicând ținută locului.

Propria-i versatilitate o ademenea în mreje. Rând pe rând, spera să descopere că are o voce deosebită, un talent de pianistă, un har actoricesc, scriitoricesc, antreprenorial. De fiecare dată ieșea dezamăgită, dar apoi o lua de la capăt iar și iar – cu Organizația Studențească de Voluntariat pentru misionari în devenire; cu pictarea decorurilor pentru clubul de teatru; cu strângerea de reclame pentru revista colegiului.

În acea duminică după-amiază, își atinse apogeul, cântând la vioară în capela colegiului. Din penumbra amurgului, vioara ei preluă tema orgii, iar lumina lumânărilor o surprinse într-o rochie aurie, dreaptă, cu brațul arcuit pe arcuș și cu expresia sobră a buzelor. Toți bărbații se îndrăgostiră atunci, pe loc, de spiritul religios și de Carol.

De-a lungul anului absolvirii, își legă cu ardoare toate experimentele și succesele parțiale de perspectiva unei cariere. Zilnic, pe treptele bibliotecii sau în sala Clădirii Principale, colegele ei

discutau despre „ce vom face când vom absolvi colegiul?” Până și fetele care știau bine că se vor mărita se prefăceau că iau în seamă tot felul de posturi importante; chiar și acelea care știau că aveau să fie nevoite să lucreze dădeau de înțeles că le așteptau pretendenți formidabili. Cât despre Carol, ea era orfană; singura ei rudă era o soră care mirosea a vanilie și era măritată cu un medic oftalmolog din Saint Paul. Carol își cheltuisese cam toți banii din averea lăsată de tatăl ei. Nu era îndrăgostită – adică, nu prea des, nici măcar pe intervale prea îndelungate. Avea să-și câștige existența.

Dar cum anume avea să și-o câștige, cum avea ea să cucească lumea – aproape întru totul, pentru binele lumii, desigur – nu vedea. Majoritatea fetelor care nu erau logodite se făceau profesoare. Acestea se împărțeau în două categorii: fie tinere nepăsătoare, care recunoșteau că sunt gata să lase „clasa infectă și copiii nesuferiți” de cum prindeau vreo ocazie să se mărite, fie fecioare studioase, uneori sprâncenate și cu ochi bulbucăți, care, la întrunirile de rugăciuni ale clasei, Îl rugau pe Domnul să „le călăuzească pașii pe cărările faptei de cel mai bun folos”. Niciuna dintre aceste categorii nu o ispitea pe Carol. Cea dintâi părea nesinceră (unul dintre cuvintele ei preferate la vremea aceea). Fecioarele zeloase erau, după părerea ei, în aceeași măsură gata să facă rău sau bine prin credința lor nestrămutată, în virtutea despicării firului în patru.

În diverse etape ale anului final, Carol se decisese, în cele din urmă, să studieze dreptul, apoi scenaristica de film, apoi să meargă la o școală sanitară medie și să se mărite cu un erou neidentificat.

Apoi își descoperi un hobby în sociologie.

Profesorul de sociologie era nou. Căsătorit, și deci tabu, venise de la Boston, trăise printre poeți și socialiști, evrei și

progresiști milionari de la Stabilimentul Universitar New York, iar grumazul îi era minunat, alb și vânjos. Chicotind, acesta își purta grupa de studenți prin închisorile, birourile de caritate ori agențiile de plasament din Minneapolis și Saint Paul. În coada șirului, venind agale, Carol era indignată de curiozitatea nemiloasă a celorlalți și de felul lor de a se holba la săraci ca la grădina zoologică. Ea însăși se simțea ca o mare eliberatoare. Își duse mâna la gură, cu degetul arătător și policarul ciupindu-și buza de jos, până la durere, și se încruntă, savurându-și semeția.

Un coleg de clasă pe nume Stewart Snyder, un tânăr capabil, corpulent, într-o cămașă de flanelă gri, cu un papion negru, uzat, și cu șapca verde cu vinețiu a clasei lor, îi mormăi în ureche pe când mergeau amândoi în urma celorlalți prin bălegarul ocolului de vite din partea sudică a orașului Saint Paul:

— Tântălăii ăștia din colegiu mă obosesc. Se cred așa de grozavi! Ar fi trebuit să lucreze și ei la fermă, cum am lucrat eu. Muncitorii ăștia îi depășesc de la o poștă!

— Eu chiar îi iubesc pe muncitorii ăștia simpli! zise Carol, îmbujorată.

— Nu uita însă că acești muncitori simpli nu se cred câtuși de puțin așa!

— Ai dreptate! Îmi cer scuze!

Cu o desăvârșită smerenie, sprâncenele lui Carol se ridicară sub impulsul emoției. Cuprinse lumea întreagă cu o privire maternă. Stewart Snyder își pironi ochii asupra ei. Își înfipse pumnii mari în buzunare, apoi și-i scoase smucit, se descotorosi cu hotărâre de acest gest, încleștându-și mâinile la spate, și rosti anevoie:

— Știu. Tu îi *înțelegi* pe oameni. Majoritatea acestor afurisite de colege... Auzi, Carol, ai putea face atât de multe pentru oameni.

— Cum?

— Ăăă... păi, adică... știi... compasiunea și toate astea... Dac-ai fi, să zicem, nevasta unui avocat. I-ai înțelege clienții. Eu mă fac avocat. Recunosc că, uneori, îmi mai pierd din compasiune. Îmi cam pierd răbdarea cu oamenii, ca turbatul, și încă în așa hal, încât nici nu mai pot suporta chinul. Tu ai fi numai bună pentru un tip care-i prea serios. L-ai face mai... mai... știi tu... înțelegător!

Buzele lui, cam botoase, și ochii de dulău o implorau să-l implore să continue. Ea însă se desprinsese iute din mrejele simțămintelor lui de o putere covârșitoare. Exclamă:

— Ah, ia uite, biete! oi – milioane și milioane-ntregi!

Apoi se îndepărtă, grăbită.

Stewart nu era interesant. Nu avea un grumaz arătos și alb, și nu trăise nicicând printre reformatori faimoși. În clipa aceea, Carol nu-și dorea decât să aibă o odăiță a ei într-un azil, ca o călugăriță, dar fără grija straielor negre, să fie bună, să-l citească pe Bernard Shaw și să-i aducă pe calea cea dreaptă pe săracii recunoscători ai unei hoarde întregi.

Lecturile suplimentare de sociologie o duseră către o carte despre emanciparea satelor: plantarea copacilor, serbări comunale, cluburi de fete. Volumul avea poze cu pajiști verzi și ziduri de grădini din Franța, New England ori Pennsylvania. Dăduse peste el din întâmplare, cu un căscat nepăsător, pe care și-l înăbușise cu vârful degetelor, ușurel, ca o pisică.

Se cufundă în carte, tolănindu-se în fotoliul ei din dreptul ferestrei, încrucișându-și picioarele zvelte, în ciorapi de fil d'Ecosse, și strângându-și genunchii până sub bărbie. Pe când citea, mângâia o pernă de mătase. Era înconjurată de întreaga exuberanță textilă a unei camere de la Blodgett College: locul de la fereastră învelit în creton, fotografii ale fetelor, o reproducere

în cărbune a Colosseumului, un vas de încălzit pentru petrecerile improvizate și o duzină de perne brodate, sau împodobite cu mărgelile, sau pirogravate. Șocant de deplasată se arăta o miniatură a „Bacantei dansând”. Aceasta era singura urmă a prezenței lui Carol în încăpere. Pe toate celelalte le moștenise de la precedentele generații de studenți.

Din această perspectivă, ca parte a tuturor acestor banalități, privise tratatul despre emanciparea localităților rurale. Dar deodată încetă să se mai agite. Trecu în mare grabă prin restul cărții. O parcursese pe jumătate, când clopotul de ora trei o chemă la lecția de istorie engleză.

Suspina și își zise în sinea ei: „Asta vreau să fac după absolvire! Voi pune mâna pe unul dintre târgușoarele acelea din prerie și îl voi face frumos. Îl voi însufleți. Cred că, atunci, mai bine m-aș face profesoară, dar nu voi fi genul acela de profesoară. Nu o să-i pisez. De ce să aibă numai cei din Long Island suburbii cu grădini? Nimeni nu s-a ocupat de orașele urâte de pe-aici, din nord-vest, mărgininându-se doar să organizeze reluări de spectacole prăfuite și să construiască biblioteci pline de cărți siropoase. O să-i fac să-și regăsească pajiștile verzi și drăgălașele case țărănești, și o Stradă Mare cochetă!”

Astfel, ea triumfă la lecție, care se desfășură ca o competiție tipică, în stil Blodgett, între un profesor plicticos și niște copii năruși, de douăzeci de ani, câștigată, evident, de cel de la catedră, fiindcă adversarii săi trebuiau să-i răspundă la întrebări, pe când el le putea contracara întrebările-capcană, chestionându-i prompt:

— Ați verificat la bibliotecă? Păi, atunci, bine-ați face!

Profesorul de istorie era un preot pensionat. Astăzi era sarcastic. Îl rugă pe tânărul domn Charley Holmberg, un talent sportiv:

— Charles, crezi că te-ai întrerupe din fascinanta urmărire a acelei muște malefice, de-ar fi să te rog să ne recunoști că nu știi nimic despre regele Ioan?

Profesorul petrecu trei minute încântătoare, asigurându-se că absolut nimeni nu-și amintea exact data când a fost emisă Magna Carta¹.

Carol nici nu-l auzi. Era ocupată cu finisarea unui acoperiș al unei primării comunale, acoperit doar pe jumătate cu cherestea. Găsise un om din satul de prerie căruia nu-i plăcea imaginea născocită de ea, cu străzi unduitoare și arcade, însă ea dusesese la bun sfârșit clădirea consiliului comunal și îl învinsese fără drept de apel.

III

Cu toate că se născuse în Minnesota, Carol nu se familiarizase cu satele din prerie. Tatăl ei, un bărbat surâzător și sărăcăcios îmbrăcat, om învățat și care o tachina cu blândețe, venise din Massachusetts și, de-a lungul întregii sale copilării, fusese judecător în Mankato, care nu este orașel de prerie, dar pe ale cărui străzi mărginite de grădini, precum și de-a lungul aleilor de ulmi, renăscuse spiritul ținutului New England, cu peisajele sale în alb și verde. Mankato se află printre stânci, întinzându-se până pe malurile râului Minnesota, aproape de Traverse de Sioux, unde cei dintâi coloniști încheiaseră tratate cu indienii, iar, odinioară, hoții de vite fugeau mâncând pământul de urmăritorii lor.

¹ *Magna Charta Libertatum*: denumirea latină originală a documentului cunoscut și ca *Magna Carta*, emis în Anglia, în 1215, în timpul domniei regelui Ioan Fără de Țară. Prin *Magna Carta* se îngădea puterea regală, în scopul eliminării abuzurilor comise de monarh, și se garanta un număr de drepturi pentru toți cetățenii. *Magna Carta* are valoarea confirmată a unui document fundamental al parlamentarismului englez.

Urcând de-a lungul malurilor râului întunecat, Carol îi asculta poveștile despre ținutul întins, cu ape galbene și oase de bizon albite către apus; despre zăgazuri din Sud și negri cântând, ori palmieri către care apele lunecau mereu, misterios; și auzi iarăși în gândul său clopotele înfiorate și pufăitul gros al vapoarelor cu abur de pe râu, pline-ochi, care naufragiaseră, ținute în recife de nisip, cu șaizeci de ani în urmă. De-a lungul punților, ea vedea cu ochii minții misionari, bărbați pasionați de jocuri de noroc cu jobene pe cap și căpetenii de indieni Dakota cu păтури stacojii... Fluierături nocturne, venind din depărtări, aiurea, de după cotul râului, zgomot de vâsle vârtoase, purtate de ecouri, printre pini, și o strălucire lunecând peste apele negre.

Cei din familia lui Carol se mulțumeau cu cât aveau, punând preț pe inventivitate, cu un ritual de Crăciun plin de surprize și duioșie, și cu „petreceri costumate” spontane și absurd de voioase. În familia Milford, sălbăticiunile mitologiei depănate la gura sobei nu erau animale nocturne obscene, care să dea buzna de prin dulapuri și să înfulece fete, ci făpturi benefice și cu ochi strălucitori, precum *tam htab*, care era flocoș și albastru, și sălășluia în baie, și se repezea să încălzească piciorușele copiilor; și soba cu petrol, care torcea și știa povești; și *skitamarrigg*, care se juca împreună cu copiii înainte de micul-dejun, dacă aceștia săreau din pat și închideau fereastra, chiar la primul vers al cântecului despre *puellas*, pe care tata îl cânta în timp ce se bărbiera.

Planul pedagogic al judecătorului Milford era să-și lase copiii să citească orice ar fi poftit, iar în biblioteca lui castanie, Carol absorbise cărți de Balzac și Rabelais, Thoreau¹ și Max

¹ Henry David Thoreau (1817–1862), scriitor american romantic, gânditor excentric, discipol al lui R.W. Emerson și influențat inițial de transcendentalism. Prieten cu Walt Whitman. Capodopera sa *Walden* (1854) reprezintă un volum de eseuri originale, scrise în urma experimentului

Müller¹. Cu toată seriozitatea, el își învăța odraslele literele de pe spatele enciclopediilor, iar când musafirii politicoși întrebau despre progresele „micuților”, erau oripilați să-i audă pe copii repetând solemn: „A – And, And – Aus, Aus – Bis, Bis – Cal, Cal – Cha.”

Mama lui Carol murise când fetița avea nouă ani. După ce micuța împlinise unsprezece ani, tatăl ei se retrăsese din magistratură și se stabilise cu familia la Minneapolis. Acolo, doi ani mai târziu, murise și el. Sora lui Carol, o făptură energică, dătătoare de sfaturi bune, mai mare decât ea, îi devenise o străină încă de pe vremea când încă mai locuiau sub același acoperiș.

Din acele vremuri timpurii, cu aura lor castanie și argintată, și, de asemenea, din independența lor față de alte rude, Carol își păstra o dorință de a fi altfel decât oamenii vioi, capabili și ignoranți în tot ceea ce ținea de cărți; și, de asemenea, avea un instinct de a remarca și de a se minuna de agitația lor, chiar și atunci când participa ea însăși la aceasta. Dar, din câte își dădea seama, pe măsură ce își descoperea menirea de a planifica orașele, se simțea însuflețită să devină ea însăși vioaie și capabilă.

IV

După o lună, ambiția lui Carol își pierduse claritatea. Ezitățile pe care le avea față de meseria de profesoară reveniseră. Nu era, așa cum se temea, destul de tare ca să îndure rutina, și nu se putea închipui stând în picioare în fața unor copii, rânjind și

autorului, care și-a petrecut mai bine de doi ani și două luni într-un bordei de pe malul unui iaz, sub cerul liber. Spirit rebel, este autorul eseului „Asupra nesupunerii civice” (1849).

¹ Max Müller (1823–1900), filolog și orientalist german, unul dintre fondatorii studiilor indiene și al religiei comparate. Autor de scrieri erudite, dar și de scrieri populare. A contribuit la întărirea edificiului științific al epocii victoriene.

prefăcându-se a fi înțeleaptă și hotărâtă, dar dorința de a crea un orașel minunat îi rămase neclintită. Ori de câte ori găsea vreo știre despre un club al femeilor dintr-un oraș de provincie sau vreo fotografie a unei Străzi Mari, răzlețe, simțea un dor profund de toate acestea și nutrea chiar sentimentul că este jefuită de propria muncă.

La recomandarea profesoarei de engleză, se apucă să studieze serios bibliologia la o școală din Chicago. În mintea ei, un nou plan prindea contur și culoare. Se și vedea lămurindu-i pe copii să citească basme fermecătoare, ajutându-i pe tinerii bărbați să-și găsească volumele de mecanică, purtându-se amabil cu bătrânii în căutare de ziare – o adevărată lumină călăuzitoare a bibliotecii, o certă autoritate în materie de cărți, invitată la dineuri cu poeți și exploratori, citindu-și câte o lucrare proprie pe la vreo distinsă asociație de savanți.

V

Recepția finală a facultății, înainte de festivitatea înmânării diplomelor de absolvire. Peste cinci zile avea să se declanșeze cicloul examinărilor finale.

Casa președintelui era ticsită de frunze de palmier, sugerând atmosfera cabinetelor de pompe funebre, iar în sala bibliotecii, o încăpere de trei metri, cu un glob pământesc și cu portretul lui Whittier¹ și al Marthei Washington², orchestra studentescă interpreta muzică din *Carmen*³ și *Madama Butterfly*⁴. Carol era

¹ John Greenleaf Whittier (1807–1892), poet american abolitionist. În 1915, numele său a fost dat și orașelului din Alaska situat lângă ghețarul cu același nume.

² Martha Washington (1731–1802), soția lui George Washington, primul președinte al Statelor Unite ale Americii.

³ Operă de Georges Bizet (1838–1875), compozitor francez.

⁴ Opera de Giacomo Puccini (1858–1924), compozitor italian.

amețită de muzică și de emoțiile despărțirii. Vedea frunzele de palmier ca pe o junglă, becurile cu abajururi roz, ca pe o ceață opalină, iar pe profesorii colegiului, cu ochelarii lor cu tot, ca pe niște zei din Olimp. O copleși melancolia la vederea fetelor mai șterse, cu care „mereu dorise să facă cunoștință”, și a jumătății de duzină de băieți, care erau gata să se îndrăgostească de ea.

Însă cel pe care îl încuraja ea era Stewart Snyder. Acesta era evident mai viril decât ceilalți; era chiar ușor bronzat, în ton cu costumul lui, luat de-a gata, cu pernuțe pentru umeri. Se așeza lângă el, cu două cești de cafea și cu un pateu de pui, pe un morman de galoși prezidențiali din debaraua de sub scară, și, pe când muzica suavă se strecura printre ei, Stewart îi șopti:

— Nu pot îndura asta, despărțirea asta, după patru ani! Cei mai fericiți din viață!

Așa credea și ea.

— Ah, știi! Când te gândești că, peste numai câteva zile, ne vom despărți și nu ne vom mai revedea nicicând cu unii din vechea gașcă!

— Carol, ascultă bine ce-ți spun! Mereu te fofilezi când încerc să-ți vorbesc serios, dar trebuie să mă ascuți. Am să mă fac avocat mare, poate chiar judecător, și am nevoie de tine, și te-aș proteja...

Brațul său i se strecură pe după umeri. Muzica insinuantă îi storcea tot spiritul de independență. Spuse jalnic:

— Ai avea grijă de mine?

Îi atinse mâna. Era caldă, zdravănă.

— Cum să nu! O să ne distrăm, Doamne, pe cinste, la Yankton, unde o mă stabilesc...

— Dar eu vreau să fac ceva cu viața mea.

— Ce poate fi mai bun decât să-ți întemeiezi un cămin tihnit, să crești niște puști simpatici și să cunoști niște oameni așezați, cumsecade?

Era arhicunoscuta replică masculină la întrebările femeii neli-niștite. Așa grăit-a juna Sappho¹ către vânzătorii de pepeni; tot astfel căpitanii îi grăiseră Zenobie; iar în caverna umedă, pe deasupra oaselor roase, pretendentul păros protestase la fel înaintea femeii apărătoare a matriarhatului. În dialectul de la Blodgett College, dar cu vocea lui Sappho, ca și cum ea însăși l-ar fi rostit, veni răspunsul lui Carol:

— Desigur! Știu bine. Cred că ai dreptate. Sincer, îmi plac mult copiii, dar o mulțime de femei se pot ocupa de gospodărie, numai că eu – ei bine, dacă tot *trebuie* să obții o diplomă de studii superioare, mai trebuie, după aceea, și să faci ceva util pentru societate.

— Știu, dar tu poți folosi diploma aceea și mai bine acasă. Și, măculiță, ia gândește-te numai, Carol, la noi toți, toată trupa, ducându-ne cu mașina la vreun picnic la iarbă verde, într-o seară plăcută de primăvară.

— Da!

— Și iarna, cu sania, și apoi la pescuit...

Zbrrr! Orchestra izbucnise în „Corul soldaților”; iar acum, ea protestă:

— Nu! Nu! Ești tare drăguț, dar eu chiar vreau să fac ceva. Încă nu pricep bine ce-i cu mine, dar vreau – tot ce-i pe lume! Poate nu mă pricep să cânt sau să scriu, dar știu că pot influența în bine oamenii dintr-o bibliotecă. Ce-ar fi să încurajez un băiat care ar ajunge apoi un mare artist! Așa voi face! Vreau să fac asta! Stewart, dragă, nu mă pot așeza la casa mea ca să nu fac nimic mai mult decât să spăl vasele!

¹ Sappho (cca 610, Lesbos–cca 570 î.H., Lesbos, Grecia), legendară poetă lirică greacă a Antichității. A condus o școală pentru tinerele pasionate de poezie și muzică, închinată cultului Afroditei și al lui Eros.

Două minute mai târziu – două minute zbuciumate –, cei doi au fost tulburați de un cuplu stânjenit, căutându-și de asemenea intimitatea idilică în debaraua de șoșoni.

După absolvire, nu îl mai revăzu niciodată pe Stewart Snyder. Îi scrise o dată pe săptămână, vreme de o lună.

VI

Un an, Carol îl petrecu la Chicago. Studiile ei de bibliologie, care includeau de la catalogarea volumelor la înregistrarea lor și întocmirea de referințe pentru sala de lectură, au fost ușoare și nu tocmai plicticoase. Se delectă pe alese la Institutul de Artă, pe la concerte simfonice și recitaluri de vioară și muzică de cameră, la spectacole de teatru și balet clasic. Era cât pe-acți să se lase de bibliologie ca să ajungă una dintre tinerele care dansau, la lumina lunii, în veșminte de tifon. Primi invitație la o „petrecere de studio” mai deșucheată, cu bere, țigarete, fete cu părul retezat după ultima modă și cu o evreică rusoaică ce cânta „Internaționala”. Nu se poate dovedi că juna Carol ar fi avut ceva deosebit să le spună celor din boemă. Se purtă stângaci cu ei și se simți ignorantă și șocată de manierele libertine la care visase de ani de zile, dar acolo auzi și apoi își reaminti discuții despre Freud, Romain Rolland, sindicalism, așa-numita Confédération Générale du Travail¹, feminism versus „haremism”, poezia chineză, naționalizarea minelor, știința creștină și pescuitul în Ontario.

Plecă acasă, iar acesta se dovedi a fi începutul și sfârșitul vieții sale boeme.

Verișoara de-a doua a soțului surorii lui Carol locuia la Winnetka, și, într-o duminică, o invită la masă în oraș. La întoarcere, trecu prin Wilmette și Evanston, descoperi noi forme de

¹ Confederația generală a celor ce muncesc (fr. în original).

arhitectură suburbană și astfel își aminti de dorința ei de a recrea satele. Se hotărî să renunțe la cariera de bibliotecară și, printr-o minune a cărei natură nu i se dezvăluia prea limpede, să transforme o urbe provincială din prerie într-o așezare cochetă, cu case în stil georgian și bungalow-uri japoneze.

În ziua următoare, la cursul de bibliologie, avu de citit despre folosirea *indexului cumulativ* și, în acea discuție, fu luată în serios până într-atât, încât își anulă cariera de planificare urbană provincială, iar în toamnă era angajată la Biblioteca publică din Saint Paul.

VII

Carol nu se simți nici nefericită, dar nici din cale-afară de încântată la Biblioteca din Saint Paul. În sinea ei, recunoscuse anevoie că nu avea niciun efect vizibil asupra vieților altora. La început, într-adevăr, le declară angajatorilor întreaga ei deschidere pentru mutarea munților din loc. Numai că prea puțini dintre munții neclintiți erau gata de a fi opintiți din loc. Când se pomeni repartizată la sala de periodice, niciun cititor nu îi solicită vreo sugestie despre articole elevate. Mormăiau doar:

— Vreau să-mi găsiți *Gazeta de articole de piele*, numărul din februarie, anul curent.

Când dădea cărți cu împrumut, cea mai frecventă întrebare era:

— Puteți să-mi recomandați o carte bună, ușoară, antrenantă, ceva de dragoste? Soțul meu lipsește de acasă o săptămână-ntreagă.

Ținea la celelalte bibliotecare; era mândră de aspirațiile lor. Și, profitând de locul unde muncea, ajunse să citească nenumărate cărți care, altminteri, poate nici nu i-ar fi atras atenția: volume de antropologie cu o multitudine de note de subsol, pline de amănunte tipărite mărunț; poezie imagistă pariziană; rețete indiene

de curry; descrieri ale unor călătorii în Insulele Solomon; teozofie cu îmbunătățiri moderne, americane; tratate despre succes în afacerile imobiliare. Se plimba și era cumpătată în privința pantofilor și a dietei. Și nici măcar nu simțea vreodată că trăiește cu adevărat.

Mergea la dans și la cină, când era invitată acasă pe la cunoștințele din colegiu. Uneori își petrecea zilele de una singură, prefăcându-se a fi pustnică. Alteori, înspăimântată de goana în care i se scurgea viața, se transforma într-o petrecăreață cu ochii languroși scăpărându-i, lunecând prin încăperi cu gâtuită emoție.

Pe parcursul celor trei ani petrecuți ca angajată a bibliotecii se găsiră câțiva bărbați care îi arătară un interes stăruitor: administratorul unei firme producătoare de articole de blană, un profesor, un reporter de ziar și un mărunț funcționar de cale ferată. Niciunul nu izbuti mai mult decât să o facă să se oprească o clipă din gânduri. Luni în șir, niciun mascul nu se mai remarcă din mulțime. Apoi, într-o bună zi, acasă la familia Marbury, îl întâlnește pe doctorul Will Kennicott.

CUPRINS

<i>Prefață</i> de Anca Peiu	5
<i>Tabel cronologic</i>	15
Strada Mare	21

CĂRȚILE DE CARE NU TE DESPARȚI NICIODATĂ!

Clasici ai literaturii reprezintă colecția de cărți pe care le citești măcar o dată în viață. Sunt acele narațiuni care te formează, care îți amintesc cine ești și care te însoțesc pretutindeni. Autorii de geniu și operele lor strălucite li se adresează atât celor care se află la început de drum și care descoperă moștenirea culturală a umanității, cât și aceluia care se întorc la pasiunea pentru clasic.

Romane captivante, nuvele și proze scurte splendide, povești de un realism feroce sau care creează lumi – aceasta este marea literatură, confirmată de cele mai prestigioase premii și de preferința nestrămutată a generații de cititori.

Să ne lăsăm purtați de cărțile care au schimbat lumea, care au provocat gândirea, care au transformat *zeitgeist*-ul!

SINCLAIR LEWIS

Strada Mare

TRADUCERE ȘI PREFAȚĂ DE ANCA PEIU

„[Câștigător al Premiului Nobel pentru Literatură]
pentru robustețea și expresivitatea abilității sale
artistice de a descrie și de a crea – cu inteligență
și umor – inedite tipologii de personaje.”

ACADEMIA SUEDEZĂ, 1930

„Romancierul care a surprins îngustimea în gândire
și conformismul clasei de mijloc americane
a primei jumătăți de secol XX.”

THE NEW YORK TIMES

Partener media:

**OBSERVATOR
CULTURAL** —

ISBN: 978-606-088-877-2

9 786060 888772

www.edituracorint.ro